

РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ AGILE У СИСТЕМУ ОБЛІКУ

AGILE IMPLEMENTATION IN THE ACCOUNTING SYSTEM

УДК 657:004

Балазюк О.Ю.

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Тернопільського національного економічного університету

Сисосва І.М.

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Тернопільського національного економічного університету

У статті з'ясовано сутність методології Agile, її концептуальні основи та досліджено основні аспекти для ефективного її впровадження. Проаналізовано популярність практичного застосування Agile-підходу в різних сферах бізнесу, зокрема під час побудови облікової системи. Розглянуто вимоги до формування Agile-команди з урахуванням основних проблем впровадження гнучких технологій управління.

Ключові слова: методологія Agile, Agile-команда, ціннісно-орієнтований підхід, система обліку, система управління.

В статье раскрыты суть методологии Agile, ее концептуальные основы и исследованы основные аспекты для эффективного ее применения. Проанализирована популярность практического применения Agile-подхода в различных сферах бизнеса, в частности при построении учетной

системы. Рассмотрены требования к формированию Agile-команды с учетом основных проблем внедрения гибких технологий управления.

Ключевые слова: методология Agile, Agile-команда, ценностно-ориентированный подход, система учета, система управления.

The essence of the Agile methodology, its conceptual foundations and the main aspects for its effective implementation are explained in the article. The popularity of the practical application of the Agile approach in various business areas, in particular in the construction of the accounting system is analyzed. The requirements for the formation of Agile-team, taking into account the main problems of the implementation of flexible management technologies, are reviewed.

Key words: Agile methodology, Agile-team, value-oriented approach, accounting system, management system.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання ставлять принципово нові вимоги до інформації та її місця й ролі у процесі управління. Оскільки центральне місце в управлінській інформаційній системі займає підсистема обліку, вона має бути досить динамічною та гнучкою. Зокрема, очевидним є факт необхідності зміни обліку й значно більшої його адаптації до потреб управління.

Досить актуальним є питання адаптації обліку до вимог, які диктуються системою менеджменту, оскільки ефективно управління на підприємствах є умовою успішної господарської діяльності.

Багатоаспектний характер інформаційних запитів від системи управління до підсистеми обліку призводить до необхідності комплексного підходу до вирішення проблем формування відповідних систем обліку, звітності, оподаткування.

Нині системи управління на підприємствах стрімко розвиваються, у зв'язку із цим виникає необхідність приймати своєчасні управлінські рішення, для чого потрібна правдива й точна інформація, яку можна отримати, маючи добре налагоджену облікову систему [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнім часом у систему менеджменту підприємств активно впроваджуються гнучкі методи управління, що базуються на Agile-методології. Питаннями розроблення й впровадження Agile-методології у процес розроблення програмного забезпечення займалися і займаються багато фахівців, серед них: Джефф Сазерленд, Кент Бек, Мартін Фаулер, Майк Кон, Кен Ауер, Рой Міллер, Роберт Мартін, Хенрик Кніберг, Маттіас Скарін,

Алистер Кокберн. В Україні є практичні наробики в галузі практичного впровадження Agile-методології у процес розроблення програмного забезпечення, але теоретичні розробки відсутні.

Разом із тим низка авторів зазначає, що застосування Agile-методології можливе практично в усіх сферах підприємницької діяльності. Становлення переходу Agile-методології від використання лише в IT-галузі до широко вжитку в будь-яких галузях та сферах підприємницької діяльності активно припало на останні п'ять років. Але у декого цей підхід і досі асоціюється лише з IT-галуззю.

Крім того, практично всі компанії, що займаються розробленням програмного забезпечення сьогодні і в Україні, і в світі, використовують якийсь один із варіантів Agile, згідно з принципами якого має працювати вся компанія з відділом обліку включно. Тому актуальним є дослідження специфіки використання сучасних методологій у галузі організації обліку.

Постановка завдання. Основна мета статті полягає у дослідженні Agile-методології у цілому та використанні її принципів для вдосконалення організації обліку на українських підприємствах у реаліях сучасної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. IT-ринок України розвивається швидше, ніж інші галузі. За останні п'ять років він збільшився у два з половиною рази і зайняв третє місце з експорту товарів і послуг. В Україні працює понад 90 тис. IT-фахівців. У 2016 р. вони заробили \$2,5 млрд. тільки у сфері розроблення ПЗ. Компанія з розроблення та виробництва програмного

забезпечення «GlobalLogic Україна» прогнозує, що за наступні три роки ринок ІТ збільшить частку у ВВП України вдвічі.

Експортоорієнтована ІТ-галузь може вирости в два рази за всіма показниками і збільшити до 27,2 млрд. грн. доходів до державного бюджету в 2020 р. [2]. І саме завдяки галузі з розроблення та впровадження інформаційних технологій і в Україні, і в світі заговорили про гнучкі технології управління, які об'єдналися під назвою Agile-методології.

У перекладі з англійської Agile – «гнучкий, спритний, швидкий», і в загальному вигляді під цим словом розуміють набір цілей та принципів того, як необхідно реалізовувати будь-які проекти. Ця гнучка система управління зародилася і розвивалася у галузі розроблення програмного забезпечення і сьогодні виходить далеко за рамки ІТ-індустрії.

За даними досліджень компанії VersionOne.com, вигоди, що полягають у веденні бізнесу в цілому й обліку зокрема за методологією Agile, зображено на рис. 1.

12 принципів і чотири цінності цієї системи було сформовано у Agile-маніфесті, який у 2001 р. підписали 17 незалежних експертів у різних практиках програмування у штаті Юта, США, серед них – засновники та президенти діючих консалтингових та технологічних компаній. Компанії, які успадковують принципи та розділяють цінності Agile, вважаються більш гнучкими та конкурентноздатними. Саме тому зараз майже кожне підприємство прагне залучити фахівця, який зможе побудувати систему управління, базуючись на принципах Agile. Та чи можливо застосовувати такий підхід у широких сферах виробництва, підприємництва та управління і для чого, ми розглянемо далі.

Основоположними поняттями у гнучкому управлінні на основі Agile є низка цінностей та принципів, що лежать в основі цієї методології і на основі яких будуються конкретні практики та інструменти. І шлях, який вибирає компанія у напрямі до Agile, виглядає так, як зображено на рис. 2.

Основні цінності, що закладені в основу Agile, можна адаптувати й до потреб облікової системи:

1. Люди та співпраця важливіші за процеси та інструменти.

2. Інформативна та зрозуміла звітність важливіша за супроводжуючу процес складання документацію.

3. Співпраця з управлінцями як замовниками обліково-аналітичної інформації важливіша за встановлені регламентні комунікативні зв'язки.

4. Пристосування та здатність до змін важливіша за дотримання початкового плану.

І варто підкреслити, що важливим для роботи компанії в рамках Agile-методології є дотримання цих цінностей у всій компанії повністю, і лише тоді компанія буде ефективною та прибутковою, коли всередині підприємства зміниться спосіб мислення не тільки всіх працівників, а й керівництва і власників.

Адаптувавши 12 принципів Agile-маніфесту до потреб облікової системи, маємо таке:

1. Найвищим пріоритетом є задоволення потреб управлінського персоналу шляхом регулярного постачання звітності.

2. Схвальне ставлення до змін, навіть на заключних стадіях. Agile-процеси надають можливість використовувати зміни для забезпечення конкурентоспроможності підприємства, в нашому випадку – за рахунок креативного підходу до процесу обліку не з погляду зміни чи викривлення інформації, а за рахунок методів і способів її обробки та подачі.

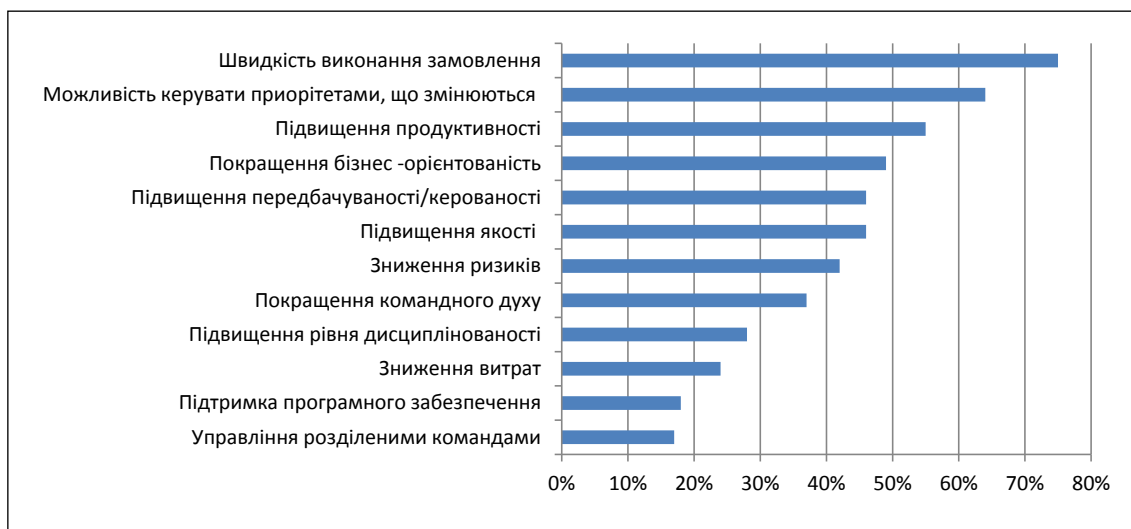

Рис. 1. Вигоди від прийняття Agile-методології

Джерело: складено автором за даними [3]

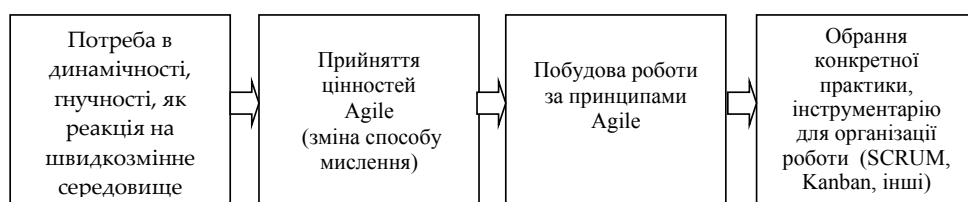

Рис. 2. Етапи впровадження Agile-методології у компанії

Джерело: складено автором

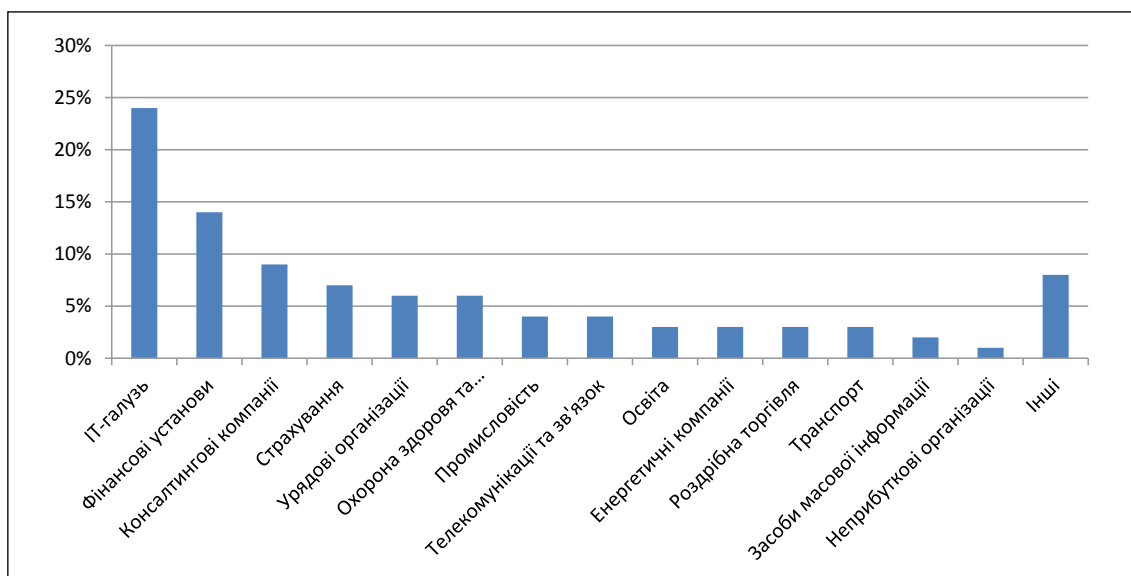

Рис. 3. Сфери застосування Agile-методології серед світових компаній

Джерело: складено автором за даними [3]

3. Надавати можливість управлінському персоналу формувати звітність якомога частіше, з установленою за потребою періодичністю.

4. Тісна співпраця управлінського й облікового персоналу.

5. У команді повинні працювати мотивовані професіонали. Щоб робота була виконана, необхідні відповідні умови, підтримка і високий ступінь довіри.

6. Особиста комунікація – найефективніший та найпрактичніший метод як донести інформацію до команди, так і поширити її всередині.

7. Інформативна, релевантна та в строк складена звітність – головний показник прогресу.

8. Власники, управлінці та обліковці повинні мати можливість підтримувати постійний ритм як завгодно довго. Agile допомагає налагодити такий сталий процес розроблення.

9. Постійна увага до досконалості й якості самого процесу підвищує гнучкість проекту.

10. Простота – мистецтво мінімізації зайвої роботи.

11. Здатність до самоорганізації.

12. Регулярні пошуки способів підвищення ефективності та, відповідно, корегування своєї роботи.

На цьому етапі варто відзначити, що всі ці принципи можна застосувати під час побудови більше управлінського обліку, ніж системи обліково-аналітичного забезпечення у цілому і системи фінансового обліку зокрема. Однак практика світових компаній свідчить про те, що головне в гнучких методологіях – це жорсткість. Гнучкими мають бути процеси, а не правила гри. Виходячи із цього принципу, можна стверджувати, що існує ймовірність побудувати роботу всього підприємства, у тому числі й облікового апарату, у рамках методології Agile. Ще одним свідченням цього факту є популярність цієї методології серед світових компаній-лідерів. За даними досліджень компанії VersionOne.com [3] (рис. 3), 79% опитаних компаній мають досвід роботи за Agile-методологією.

Незважаючи на те що фінансові установи та консалтингові компанії, серед яких, безумовно, є ті хто надає бухгалтерські послуги, займають лідируючі місця серед тих, хто працює за принципами Agile, однак із переходом на таку систему у вітчизняних підприємств є низка значних проблем.

По-перше, це те, що облік – досить регламентована сфера й обліковці звикли працювати в умовах

чіткої формалізації усіх процесів, коли є затверджена послідовність дій для кожного випадку. Тут же виникає питання підпорядкування та ієрархії, а авторитаризм заважає людям усвідомлено приймати рішення та сміливо виходити за рамки своєї формальної ролі.

По-друге, якщо проводити паралелі з розробленням програмного забезпечення, то процес обліку скоріше нагадуватиме його використання, ніж створення, тому ітеративно-інкрементальний підхід, який характеризується послідовністю коротких циклів – ітерацій, кожна з яких нагадує міні-проект, не зовсім підходить у нашому випадку.

Однак вихід можливо знайти, просто перебудувавши організаційну модель, зокрема сьогодні з'явився такий вид організації підприємства, як холократія, за умови дотримання якої немає ієрархії підпорядкування і посад на підприємстві, це самоорганізована модель. Головна ідея холократії – об'єднання працівників у кола, всередині яких ухвалюються рішення про розподіл завдань та відповідальність.

Висновки з проведеного дослідження. Проаналізувавши окреслені проблеми, що виникатимуть на шляху побудови облікової системи за принципами Agile, можна окреслити напрями, які допоможуть запрацювати за новою методологією:

- вся компанія (підприємство) має прийняти філософію Agile, адже без вірного кооперування між підрозділами порушиться вся система;
- всі – від власника і до звичайного бухгалтера – повинні розуміти всі цінності прийнятої методології;
- візуалізація роботи та обговорення її результатів у команді;
- наявність фахівця, який насаджуватиме вибрані цінності й принципи до входження їх у звичку та повсякденну практику діяльності;

– цю методологію не можна насаджувати примусово, оскільки вона є зміною мислення та характеризується високим рівнем відповідальності та самоорганізації працівників, які, по суті, є партнерами і працюють за принципом «працювати як для себе», постійно щось змінювати і поліпшувати в тій частині діяльності, за яку несе відповідальність;

– планування діяльності має бути виваженим, але не самоціллю, оскільки важлива риса – гнучкість.

Agile, як і будь-яка інша методологія, має свої переваги та недоліки, і тільки проаналізувавши співвідношення перших із другими в кожній конкретній ситуації слід приймати виважене рішення щодо її впровадження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV, станом на 16 травня 2018 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Красовський В. Український IT-ринок: підсумки 2016 р. і перспективи 2017. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/2016-summary/>.
3. 12th Annual State of Agile Report. URL: <https://explore.versionone.com/state-of-Agile/versionone-12th-annual-state-of-Agile-report>.

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy "Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini" vid 16.07.1999r. № 996-KhIV: Stanom na 16 travnya 2018 r. (2016). Retrieved 2018, from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Krasovskiy V. Ukrainskyj IT-rynok: pidsumky 2016 i perspektyvy 2017 [Ukrainian IT market: 2016 results and 2017 prospects] – URL: <https://dou.ua/lenta/articles/2016-summary/>.
3. 12th Annual State of Agile Report [Online] available at: <https://explore.versionone.com/state-of-Agile/versionone-12th-annual-state-of-Agile-report>

Balaziuk O.U.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Auditing
Vinnytsia Education and Research Institute of Economics,
Ternopil National Economic University

Sysoieva I.M.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Auditing
Vinnytsia Education and Research Institute of Economics,
Ternopil National Economic University

AGILE IMPLEMENTATION IN THE ACCOUNTING SYSTEM

The essence of the Agile methodology, its conceptual foundations, and the main aspects for its effective implementation are explained in the article. The popularity of the practical application of the Agile approach in various business areas, in particular in the construction of the accounting system is analysed.

Despite the fact that financial institutions and consulting companies, among there are certainly those who provide accounting services, occupy leading positions among those who work on the principles of Agile, but there are significant problems with the transition of such a system in Ukrainian enterprises.

Approaches of scientists to the formation of an effective team are investigated. Requirements for the formation of Agile-team, taking into account the main problems of the implementation of flexible management technologies, are reviewed.

Despite still being seen as an approach for software developers, Agile methodology is versatile and can offer a lot of benefits to other sectors. The financial sector is no exception. It provides clarity, reduces waste, and gives the company the tools to move quickly in today's changing environment, while still being flexible enough to adapt any practices that the company needs to keep. Undoubtedly, soon Agile methodology will be seen as more than just a software development.

Problems arising in the way of constructing the accounting system on the principles of Agile are analysed in the article. Directions that help to earn money for this methodology are defined.

Agile methodology, like any other methodology, has its advantages and disadvantages, and only after analysing the relationship between the first and the others in each particular situation, a well-considered decision on its implementation should be made.